

ROZHEADY

MÝTUS HRANICE: DEVÍN V KOLEKTÍVNEJ PAMÄTI
SLOVÁKOV, MAĎAROV A NEMCOV

GABRIELA KILIÁNOVÁ

KILIÁNOVÁ, G.: The myth of a border: Devín in collective memory of the Slovaks, Hungarians and Germans. *Historický časopis*, 50, 4, 2002, pp. 633–650, Bratislava.

The ruins of Devín Castle have created a picture which has been inseparable from the collective memory of the Slovaks, Hungarians and Germans/Austrians within two hundred years. Devín reflects a construction of collective entities in Central Europe, in multiethnic and multicultural area where the promotion of the principles of a national state was accompanied by a variety of problems. The aim of the present study is to investigate the origin of Devín idea, its development and specification. The author has been interested in the ideas and symbols which participated in the formation of collective memory, she also investigated which personalities or groups contributed to its origin. The role of institutions and instruments in its construction cannot be neglected either. The author deals with the time development of the formation and stabilization of the memorial place, as well as with the Devín's role in the context of other symbols in the reconstruction of collective (national) identity during the two recent centuries.

History. Slovakia. Devín in collective memory.

Ruiny hradu Devín tvoria výraznú siluetu na kopci nad sútokom Dunaja a Moravy. Ide o obraz, ktorý sa za posledných dvesto rokov dostal do kolektívnej pamäti obyvateľstva tohto územia a spája sa s rôznymi významami. Je to miesto, v ktorom sa „pamäť národa [...] v zvláštnej miere kondenzovala, predstavovala alebo kryštalizovala“.¹ Lenže Devín je miestom, ktoré sa spája s kolektívnou pamäťou nie jedného, ale prinajmenšom troch národov – Maďarov, Rakúšanov a Slovákov. V širšom ponímaní môžeme sledovať Devín aj v pamäti Čechov a Moravanov.

Devín odzrkadľuje veľmi zreteľne konštrukciu kolektívnych identít v strednej Európe, v multietnickom a multikultúrnom priestore, kde presadzovanie princípov národného štátu a národa zákonite muselo narážať na problémy. Ak totiž cieľom, ku ktorému nacionálny proces smeruje, je snaha vytvoriť istý (jazykovo, kultúrne atď.) homogénny celok nazývaný národ, tak potom už z princípu sa tento celok len ťažko môže identifikovať s rovnakým miestom pamäti, na ktoré si robí nároky iný národ. Spravidla sa totiž národy alebo iné spoločenstvá o miesto nedelia, aspoň nie v rovnakom čase, ale skôr sa vzájomne z neho vytláčajú a usilujú sa ho obsadiť pre seba.

Cieľom môjho príspevku bude sledovať v prvej línii, ako Devín – miesto pamäti vzniklo, ako sa postupne tematizovalo a konštruovalo. Zaujíma ma, aké idey, aké symboly spoluvytvárali miesto pamäti, aké osobnosti alebo skupiny ľudí stáli pri jeho

¹ NORA, Pierre: Zwischen Geschichte und Gedächtnis. Aus dem Französischen von Wolfgang Kaiser, Berlin 1990, s. 7. Originálny citát „[Les lieux de mémoire] ... Orte – in allen Bedeutungen des Wortes – [...] in denen sich das Gedächtnis der Nation Frankreich in besonderen Maße kondensiert, verkörpert oder kristallisiert hat.“